U S N E S E N Í

Zvláštní senát zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, složený z předsedy JUDr. Pavla Vrchy a soudců JUDr. Marie Žiškové, JUDr. Romana Fialy, JUDr. Michala Mazance, JUDr. Pavla Pavlíka a JUDr. Milady Tomkové, rozhodl o návrhu **Okresního soudu v Třebíči** (soud v občanském soudním řízení) na rozhodnutí kompetenčního sporu mezi ním a **Krajským soudem v Brně** (soud ve správním soudnictví) a dalších účastníků sporu vedeného u Okresního soudu v Třebíči pod sp. zn. 8 C 96/2005, proti rozhodnutí Ministerstva zemědělství, Pozemkového úřadu Třebíč, ze dne 4. 5. 2000, čj. 111-930/72.9/2000-Ž: žalobce **Ing. M. J.,** zastoupeného JUDr. Ivankou Posádkovou, advokátkou se sídlem v Třebíči, Hasskova 16, a žalovaného **Ministerstva zemědělství, Pozemkového úřadu Třebíč,** se sídlem v Třebíči, Bráfova 1, a osob zúčastněných: **1) G. W.,** zastoupená JUDr. Evženem Rašovským, advokátem se sídlem v Brně, Špitálka 23b, **2) M. S.,** zastoupená JUDr. Evženem Rašovským, advokátem se sídlem v Brně, Špitálka 23b, **3) I. P.,** zastoupená JUDr. Evou Hrbáčkovou, advokátkou se sídlem v Třebíči, Bráfova 52, **4) MUDr. Mgr. I. P.,** zastoupený JUDr. Evou Hrbáčkovou, advokátkou se sídlem v Třebíči, Bráfova 52, **5) J. K., 6) Agrochema, družstvo,** se sídlem v Koněšíně, Studenec 197, IČ 00140368, zastoupený JUDr. Boženou Kristiánovou, advokátkou se sídlem v Třebíči, Leopolda Pokorného 37, **7) Státní statek Jeneč, státní podnik v likvidaci,** se sídlem v Jenči, Karlovarská 7, IČ 00016918, **8) obec Okarec,** se sídlem v Koněšíně, Okarec 17, IČ 00378283, **9) Pozemkový fond ČR,** se sídlem v Praze 3, Husinecká 11a, IČ 45797072, **10) Lesy České republiky,** se sídlem v Hradci Králové, Přemyslova 1106, IČ 42196451,

takto:

I. **P ř í s l u š n ý** vydat rozhodnutí ve věci vedené u Okresního soudu v Třebíči pod sp. zn. 8 C 96/2005, v části směřující proti výroku I. rozhodnutí Ministerstva zemědělství, Pozemkového úřadu Třebíč, ze dne 4. 5. 2000, čj. 111-930/72.9/2000-Ž, **j e soud ve správním soudnictví.**

II. Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 18. 3. 2005, čj. 30 Ca 52/2005 - 24, **s e z r u š u j e.**

O d ů v o d n ě n í:

Návrhem doručeným dne 12. 10. 2010 se Okresní soud v Třebíči domáhal, aby zvláštní senát rozhodl spor o pravomoc vzniklý ve smyslu § 1 odst. 1 písm. a) zákona č. 131/2002 Sb. mezi ním a Krajským soudem v Brně ve věci žaloby proti rozhodnutí

Ministerstva zemědělství, Pozemkového úřadu Třebíč, ze dne 4. 5. 2000, čj. 111-930/72.9/2000-Ž, vedené u tohoto soudu pod sp. zn. 8 C 96/2005.

Z předložených soudních spisů vyplynuly následující skutečnosti:

Ministerstvo zemědělství, Pozemkový úřad Třebíč, v záhlaví uvedeným rozhodnutím ve výroku I. zrušilo původní rozhodnutí pozemkového úřadu ze dne 30. 11. 1993, čj. 3590/93-Du, a ze dne 12. 7. 1994, čj. 111-3590/93/2-Du, u kterých byla nařízena obnova řízení. Ve výroku II. pozemkový úřad podle § 9 odst. 4 zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o půdě"), rozhodl, že Ing. M. J. a E. S. jsou vlastníky ideální poloviny zemědělských nemovitostí původního vlastníka E. H. (každý v rozsahu ideální ¼) a že Ing. E. P. není vlastníkem ideální poloviny předmětných nemovitostí. V třetím výroku uložil pozemkový úřad Katastrálnímu úřadu Třebíč, aby po právní moci rozhodnutí provedl s tím spojené zápisy vlastnického práva.

Výše uvedené rozhodnutí napadl žalobce žalobou ze dne 10. 6. 2000 u Krajského soudu v Brně. Brojil sice výslovně pouze proti výroku II. a III. předmětného rozhodnutí pozemkového úřadu, nicméně z textu podané žaloby je zřejmé, že napadal i správnost výroku I. rozhodnutí (srov. strana 3 žaloby, část IV. C). Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 4. 12. 2002, čj. 30 Ca 359/2000 - 35, ve znění opravného usnesení ze dne 26. 6. 2003, čj. 30 Ca 359/2000 - 52, prvním výrokem potvrdil napadené rozhodnutí žalovaného ve výroku I., druhým výrokem zrušil výroky II. a III. napadeného rozhodnutí žalovaného a věc mu v tomto rozsahu vrátil k dalšímu řízení a třetím výrokem soud rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. K ústavní stížnosti žalobce Ústavní soud nálezem sp. zn. II. ÚS 316/03 ze dne 1. 2. 2005 (N 21/36 SbNU 271), http://nalus.usoud.cz, zrušil výrok I. a výrok III. citovaného rozsudku Krajského soudu v Brně. Konstatoval, že v souladu s § 64 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, se při obnově řízení novým pravomocným rozhodnutím ve věci zruší původní rozhodnutí. S ohledem na citované ustanovení měl krajský soud zrušit rozhodnutí pozemkového úřadu jako celek a teprve dalším rozhodnutím pozemkového úřadu by došlo ke zrušení původních rozhodnutí vydaných před obnovou řízení. Následně krajský soud usnesením ze dne 18. 3. 2005, čj. 30 Ca 52/2005 - 24, žalobu odmítl. Uvedl, že dnem 1. 1. 2003 nabyl účinnosti zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též „s. ř. s."). V řešeném případě bylo zahájeno řízení o přezkoumání rozhodnutí, jímž správní orgán rozhodl v mezích své zákonné pravomoci v soukromoprávní věci (rozhodnutí o vlastnictví k zemědělským nemovitostem). Předmětem rozhodování byla tudíž otázka týkající se vlastnických vztahů k nemovitostem, o níž mají rozhodovat soudy v občanském soudním řízení. Proto soud žalobu odmítl podle § 46 odst. 2 s. ř. s. a poučil žalobce o možnosti uplatnit svůj nárok u civilních soudů podle § 244 a násl. zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále též „o. s. ř.").

Žalobce se poučením řídil a dne 1. 6. 2005 podal žalobu u Okresního soudu v Třebíči. Rozsudkem ze dne 16. 9. 2008, čj. 8 C 96/2005 - 111, okresní soud rozhodl o podané žalobě a změnil výrok II. napadeného správního rozhodnutí. K odvolání žalobce Krajský soud v Brně usnesením ze dne 4. 2. 2010, čj. 18 Co 389/2008 - 148, zrušil odvoláním napadené výroky okresního soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Současně

okresnímu soudu uložil, aby posoudil, zda se žalobce domáhá pouze znovuprojednání a nahrazení rozhodnutí pozemkového úřadu ve výroku II. či zda se domáhá i nového rozhodnutí o skutečnostech, jež byly předmětem výroku I. napadeného rozhodnutí. Krajský soud rovněž okresní soud upozornil, že druhý výrok napadeného správního rozhodnutí byl již zrušen rozsudkem správního soudu ze dne 4. 12. 2002, čj. 30 Ca 359/2000 - 35. Na základě výzvy okresního soudu ze dne 8. 3. 2010, 8 C 96/2005 - 156, žalobce přípisem ze dne 19. 3. 2010 upřesnil žalobní petit. Uvedl, že se domáhá nejen znovuprojednání věci a nahrazení výroku II. správního rozhodnutí, ale současně brojí i proti výroku I. citovaného rozhodnutí.

Okresní soud v Třebíči (dále též „navrhovatel“) poté podal zvláštnímu senátu návrh na zahájení řízení o kompetenčním sporu, ve kterém popřel svoji pravomoc vydat rozhodnutí v části žaloby týkající se rozhodnutí o zrušení dřívějších rozhodnutí pozemkového úřadu o vydání předmětných nemovitostí, o čemž bylo rozhodnuto prvým výrokem napadeného správního rozhodnutí. Navrhovatel odkázal na rozhodnutí Krajského soudu v Brně ze dne 4. 2. 2010, čj. 18 Co 389/2008 - 148, podle něhož rozhodnutí o části žaloby směřující proti výroku I. napadeného správního rozhodnutí je rozhodnutím procesní povahy; rozhodování v této části žaloby není svěřeno obecným soudům rozhodujícím podle části páté občanského soudního řádu.

Po zaslání předmětného návrhu na zahájení kompetenčního sporu účastníkům řízení, předseda Krajského soudu v Brně (jako soudu ve správním soudnictví) přípisem ze dne 15. 12. 2010 zvláštnímu senátu sdělil, že souhlasí s návrhem Okresního soudu v Třebíči, že rozhodování o předmětné části žaloby přísluší soudům ve správním soudnictví, jelikož žaloba směřuje proti rozhodnutí správního orgánu procesní povahy.

Při řešení vzniklého sporu o věcnou příslušnost mezi soudem ve správním soudnictví a soudem v občanském soudním řízení se zvláštní senát řídil následující úvahou:

Z ustanovení § 9 odst. 1 zákona o půdě vyplývá, že oprávněná osoba uplatní nárok na vydání nemovitosti u pozemkového úřadu a zároveň vyzve povinnou osobu k jejímu vydání. Do 60 dnů od podání výzvy uzavře povinná osoba s oprávněnou osobou dohodu o vydání nemovitosti. Tato dohoda podle § 9 odst. 2 zákona o půdě podléhá schválení pozemkovým úřadem formou rozhodnutí vydaného ve správním řízení. Nedojde-li k této dohodě, rozhodne o vlastnictví oprávněné osoby pozemkový úřad (§ 9 odst. 4 zákona). Správní orgán v daném případě rozhoduje o vlastnictví oprávněné osoby k nemovitosti až poté, kdy nebylo dosaženo vzájemné dohody o vydání nemovitosti. Předmětem tohoto správního řízení je vlastnické právo oprávněné osoby, které je soukromým právem, tradičně považovaným za výraz soukromého zájmu. Správnímu orgánu (pozemkovému úřadu) je sice - nedojde-li k dohodě o vydání nemovitosti mezi oprávněnou a povinnou osobou - svěřeno autoritativní rozhodování; rozhoduje se tu ale o tom, zda oprávněná osoba je nebo není vlastníkem, tedy o věci soukromoprávní. Nelze zde totiž odhlédnout jednak od povahy vlastnického právního vztahu a jednak od způsobu působení jednotlivých účastníků právního vztahu na jeho vznik a jeho rozvíjení. Schvaluje-li pozemkový úřad dohodu, kterou uzavřela povinná osoba s oprávněnou osobou, je minimální jeho vliv již na samotný vznik tohoto právního vztahu. V případě, kdy pak pozemkový úřad rozhoduje o vlastnictví podle § 9 odst. 4 zákona o půdě, právní vztah sice

vzniká vrchnostensky, tj. konstitutivním rozhodnutím správního orgánu, nicméně další působení správního orgánu na formování samotného obsahu tohoto právního obsahu je již minimální. Nelze proto uzavřít jinak, než že rozhodnutí podle § 9 odst. 2 a rozhodnutí podle § 9 odst. 4 zákona o půdě je rozhodnutím správního orgánu ve věci soukromoprávní. Od 1. 1. 2003 pak žalobu podanou v této věci mají projednávat a rozhodovat soudy v občanském soudním řízení podle nové části páté občanského soudního řádu (ve znění zákona č. 151/2002 Sb.). Tato nová právní úprava poskytuje soukromým právům větší ochranu, neboť soud nebude pouze provádět přezkum správního rozhodnutí s možností v případě zjištěné nezákonnosti pouze takové rozhodnutí zrušit a věc vrátit správnímu orgánu k novému projednání, ale je povolán k tomu, aby v případě, kdy dospěje k závěru, že o věci mělo být rozhodnuto jinak než rozhodl správní orgán, sám o věci rozhodl a nahradil tak rozhodnutí správního orgánu (§ 250j o. s. ř.), a to v takovém rozsahu, v jakém je rozhodnutí správního orgánu rozsudkem soudu dotčeno, aniž by toto rozhodnutí správního orgánu rušil. Tento následek musí být přitom uveden ve výroku rozsudku (srov. usnesení zvláštního senátu ze dne 22. 6. 2004, čj. Konf 123/2003 - 7, a ze dne 31. 1. 2006, čj. Konf 113/2005 - 6; obě dostupná na www.nssoud.cz).

K přezkoumání rozhodnutí pozemkového úřadu vydaného podle § 9 odst. 4 zákona o půdě by v obecné rovině byly příslušné soudy v občanském soudním řízení. Zvláštní senát nicméně konstantně judikuje, že *„pravomoc soudu v občanském soudním řízení bude založena až tehdy, kdy správní orgán rozhodne věcně o sporu nebo o jiné právní věci vyplývající ze soukromoprávních vztahů, tj. zjistí, co je právem, nebo toto právo založí. To odpovídá smyslu zákonné úpravy a nezpochybněnému trendu dřívější doktríny a judikatury.“* (srov. usnesení zvláštního senátu ze dne 20. 9. 2007, čj. Konf 22/2006 - 8, publikované pod č. 1952/2007 Sb. NSS, www.nssoud.cz).

V posuzovaném případě sice pozemkový úřad napadeným rozhodnutím věcně rozhodl o vlastnictví k předmětným nemovitostem. K žalobě účastníka řízení však samotné hmotněprávní posouzení věci (výrok II. o určení vlastnických práv, resp. výrok III.) již bylo pravomocně zrušeno a v této části vráceno správnímu orgánu k novému řízení (výrok II. rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 4. 12. 2002, čj. 30 Ca 359/2000 - 35). Z napadeného správního rozhodnutí pozemkového tak zůstal k přezkoumání již jen první výrok o zrušení původních rozhodnutí pozemkového úřadu. Aniž by tedy zvláštní senát posuzoval jeho správnost (k tomu se ostatně vyjádřil již Ústavní soud ve shora citovaném nálezu sp. zn. II. ÚS 316/03), nahlížel na napadené rozhodnutí jako na rozhodnutí obsahující toliko jeden výrok (výrok I.) vydaný v důsledku obnovy správního řízení o tom, že se původní rozhodnutí pozemkového úřadu vydané v letech 1993 a 1994 zrušují.

Obnova řízení je mimořádným opravným prostředkem (v případě obnovy na žádost účastníka) či dozorčím prostředkem (v případě obnovy z moci úřední), který umožňuje z důvodu skutkových omylů zjištěných až po právní moci rozhodnutí znovu rozhodnout ve věci samé a prolomit tak překážku věci rozhodnuté (srov. JEMELKA, L. PONDĚLÍČKOVÁ, K., BOHADLO, D. *Správní řád.* Praha: C. H. Beck, 2009. s. 376). Podle Ústavního soudu obnova řízení představuje průlom do principu nezměnitelnosti a závaznosti vydaných rozhodnutí. Jejím účelem je odstranit nedostatky ve skutkových zjištěních pravomocného rozhodnutí v případech, kdy tyto vady vyšly najevo až po právní moci původního rozhodnutí. V řízení o povolení obnovy se nepřezkoumává zákonnost a

odůvodněnost původního rozhodnutí, ale je nutné posoudit otázku, zda nové skutečnosti či důkazy dříve neznámé ve spojení s důkazy již provedenými mohou odůvodnit jiné - účastníkovi příznivější - rozhodnutí, než které bylo dříve vydáno (srov. nález sp. zn. III. ÚS 3386/09 ze dne 29. 7. 2010, http://nalus.usoud.cz).

Řízení o obnově se rozpadá do dvou fází: jednak řízení o povolení nebo nařízení obnovy řízení (*iudicium rescindens*), jednak řízení obnovené (*iudicium rescissorium*); teprve novým rozhodnutím ve věci samé se původní rozhodnutí ruší (§ 64 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb.). Procesní institut obnovy řízení tedy způsobí, že pokud byla obnova řízení povolena, novým rozhodnutím vydaným v obnoveném řízení je zrušeno původní rozhodnutí ve věci, aby byla odstraněna překážka věci rozhodnuté (*rei iudicatae*). Krajský soud v Hradci Králové v rozsudku ze dne 11. 11. 1999, sp. zn. 30 Ca 46/99, publikovaném pod č. 572/2000 Soudní judikatury ve věcech správních, konstatoval, že *„podle § 64 odst. 3 správního řádu* (zákon č. 71/1967 Sb.) *se novým rozhodnutím ve věci původní rozhodnutí ruší. To ovšem znamená, že to musí být ve výroku nového rozhodnutí uvedeno, neboť jinak by vedle sebe existovala dvě rozhodnutí, tj. prvé, pravomocné, do nějž byla povolena obnova řízení, a druhé, které je vydáno po řízení, jež proběhlo po povolení obnovy řízení. Je-li tento postup porušen, jde o procesní vadu, která nutně vede ke zrušení nového rozhodnutí."* Ostatně rovněž Ústavní soud ve shora citovaném nálezu sp. zn. II. ÚS 316/03 vydaném v citované věci konstatoval, že *„není možné zrušit původní pravomocná rozhodnutí pozemkového úřadu o přiznání vlastnictví k určitým nemovitostem, aniž by bylo současně o vlastnictví k těmto nemovitostem znovu pravomocně rozhodnuto. Takové rozhodnutí skutečně vede k nejistotě o osobě vlastníka restituovaných nemovitostí. Vztahy, napojené na původní rozhodnutí pozemkového úřadu, se ocitly bez právního základu."* Z výše uvedeného zřetelně vyplývá specifická procesní pozice obnovy řízení, v níž je v rámci obnoveného řízení vzájemně podmíněno vydání nového rozhodnutí ve věci samé a zrušení rozhodnutí původního.

Napadené správní rozhodnutí je tedy *de facto* důsledkem procesního statusu obnovy řízení, v níž správní orgán v rámci obnoveného řízení vydá nové meritorní rozhodnutí a současně zruší rozhodnutí původní. Na základě předchozích soudních rozhodnutí (rozsudek Krajského soudu v Brně čj. 30 Ca 259/2000 - 35, nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 316/03) v řešeném případě zbývá soudům posoudit čistě procesní otázku, a to zda první výrok napadeného rozhodnutí, tj. výrok o zrušení původních rozhodnutí pozemkového úřadu o vlastnickém právu k zemědělskému statku Okarec, obstojí samostatně bez výroku druhého, jímž bylo meritorně rozhodnuto o tom, komu náleží vlastnické právo k předmětné nemovitosti.

V souladu s ustálenou judikaturou zvláštního senátu (srov. především shora citované usnesení čj. Konf 22/2006 - 6, nebo obdobně usnesení ze dne 31. 12. 2008, čj. Konf 66/2008 - 5, nebo ze dne 3. 11. 2009, čj. Konf 84/2008 - 9; citovaná usnesení dostupná na www.nssoud.cz) je pravomoc soudu v občanském soudním řízení založena tehdy, kdy správní orgán rozhodne věcně o sporu nebo o jiné právní věci vyplývající ze soukromoprávních vztahů, tj. zjistí, co je právem, nebo toto právo založí. To odpovídá smyslu zákonné úpravy a nezpochybněnému trendu dřívější doktríny a judikatury. V posuzovaném případě sice správní orgán rozhodl meritorně o vlastnictví oprávněných osob k předmětné nemovitosti, nicméně následně byly v soudním řízení příslušné výroky týkající se věcného posouzení případu pravomocně zrušeny. Nyní tak lze na napadené

rozhodnutí nahlížet již pouze jako na rozhodnutí procesní povahy, které řeší důsledky povolené obnovy řízení v projednávané věci. Lze tak uzavřít, že část žaloby směřující proti výroku I. napadeného rozhodnutí, která se týká výlučně posouzení procesní otázky, by měl přezkoumat soud ve správním soudnictví.

Ze shora uvedených důvodů zvláštní senát uzavřel, že k rozhodování o žalobě směřující proti výroku I. rozhodnutí Ministerstva zemědělství, Pozemkového úřadu Třebíč, ze dne 4. 5. 2000, čj. 111-930/72.9/2000-Ž, je příslušný soud ve správním soudnictví (§ 5 odst. 1 zákona č. 131/2002 Sb., výrok I.).

Zvláštní senát podle § 5 odst. 3 zákona č. 131/2002 Sb. dále zruší rozhodnutí, kterým strana kompetenčního sporu popřela svou pravomoc o sporu rozhodovat, ačkoliv podle rozhodnutí zvláštního senátu je vydání rozhodnutí ve věci uvedené v návrhu na zahájení řízení v její pravomoci. Dalším výrokem proto zvláštní senát zrušil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 18. 3. 2005, čj. 30 Ca 52/2005 - 24, a odstranil tak překážku věci rozhodnuté (výrok II.).

Pravomocné rozhodnutí zvláštního senátu je podle § 5 odst. 5 zákona č. 131/2002 Sb. závazné pro strany kompetenčního sporu, účastníky řízení, v němž spor vznikl, pro správní orgány [§ 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] i soudy. Dále tedy Okresní soud v Třebíči rozhodne o té části žaloby, jíž se žalobce domáhá znovuprojednání věci, o níž bylo rozhodnuto (nyní již pravomocně zrušeným) výrokem II. napadeného rozhodnutí; o zbývající části žaloby směřující proti výroku I. napadeného rozhodnutí rozhodne Krajský soud v Brně.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 21. září 2011

JUDr. Pavel Vrcha
předseda zvláštního senátu